

Kirkesamfund, og vilde gjøre gjældende, at den ydre Tvang, Statens Bud om, at skulle holde sig til en bestemt ansat Geistlig, skulde være det, som fremmede det kirkelige Menighedsliv. Derimod maa jeg paa det Bestemteste protestere; thi der er netop Intet, som mere udsluffer dette Menighedsliv end en saadan ydre Tvang. Hvor den kirkelige Enighed finder Sted, hvor der er et godt Forhold mellem Præst og Menighed, der behøves ingen Tvang. Dette er sagt saa ofte, og jeg beklager, at man maa gjentage det, fordi det fra mange Sider bliver nægtet. Hvor et saadant Forhold derimod ikke findes, der nyiter det ikke, at man ved Lovbud driver Folk til at søge Præsten; thi der vil et kristeligt Menighedsliv alligevel ikke tilvelebringes; men det vil snarere bidrage til at gjøre Forholdet mere uhyggeligt, naar Folk ere tvungne til at betjene sig af vedkommende Præst, end naar man kunde betjene sig af en anden. Naar den ærede Rigsmand derfor meente, at man ved denne Lov vilde bortskære det vigtigste Middel til at fremme det kirkelige Menighedsliv, saa er dette en saa særegen Betragtning, at jeg virkelig ikke troer at behøve at imødegaae den med mange Ord; thi jeg troer, at Virktigheden deraf er altfor ivinesaldende til, at man behøver nærmere at paavise den. Den ærede Rigsdagsmand kom til Slutningen til at tale om, at han ikke vilde bruge Ord, som man gjerne vilde høre; han talte om at smigre Folket og andet Saadant, og sluttede med; at han ikke vilde betjene sig deraf, fordi han havde langt bedre Grunde. Jeg troer nu virkelig, at det havde været ønskeligt, om han ikke havde indladt sig paa at tale om, at Nogen skulde gjøre sig skyldig i Smigreri, eller at det, man yttrede, var fremkommet, fordi man troede, at det var Noget, som gjerne blev hørt. Jeg troer, at man maaskee snarere kunde anvende den ærede Rigsdagsmands Slutning paa ham selv, idet man kunde sige, at, naar han havde haft bedre Grunde, saa vilde han ikke have brugt de Udtryk, han brugte. Splid og Tvedragt høves bedst derved, at man overalt, hvor man kan, lader Nærhedsforholdet frit udvikle sig, lader den virkelig levende Enighed og Samsundsaaend frit udvikle sig, hvor den

findes, og ikke forsøger paa at tvinge uligeartede Dele sammen. Jeg har endnu aldrig hørt, at Splid og Tvedragt er hævet ved en saadan Tvang; derimod har jeg ofte hørt, at man kan leve i Fred og Ro med hinanden, naar man ikke er tvungen til at omgaaes med hinanden eller benytte hinandens Hjælp, uden hvor der er et Venstabs- og Nærhedsforhold tilstede.

Jeg troer saaledes, at Fleertallets Betænkning vel kan staae sin Prøve imod de Angreb, der ere gjorte paa den, og, efterat de to ærede og høitbegavede Talere have anvendt al Flid for at bortraffonnere de Grunde, Fleertallet har tilladt sig at fremføre, og dog ikke have kunnet præstere Andet, end hvad vi have hørt, saa er jeg paa ny bleven bestyrket i, at Fleertallet har truffet det Rette.

Kirke- og Underviisningsministeren:

Jeg skal indskrænke mig til saa Ord, deels fordi Tiden er saa langt fremrykket, og deels fordi Sagens almindelige Principer ikke egentlig foreligge nu, og, forsaavidt jeg skulde have Anledning til, foruden det, jeg allerede under Sagens 1ste Behandling i saa Henseende har udtalt, videre at yttre mig, saa forbeholder jeg mig det til et senere Trin af Sagen. Det er altsaa blot de enkelte Paragrapher, som ere satte under Forhandling, hvorom jeg har at udtale mig; og i den Henseende maa jeg bemærke Følgende. Det er i det Hele en meget heldig Forandring, man har gjort i det oprindelige Udkast, nemlig at istedetfor, at det gik ud paa, at man til kirkelige Forretninger kunde benytte sig af hvilken som helst ordineret Mand man vilde, saa er det nu indskrænket til en ved en Menighed fast ansat Præst. Jeg maa herved bemærke, at i ældre Tider blevede saakaldte Biefsesbreve med Bevilling at vies af uvedkommende Præst udstedte paa den Maade, at man kunde lade sig vie, af hvilken som helst Præst man vilde; men det gav Anledning til Misligheder, idet Præster uden Menigheder, Præster, som forhen havde haft Functioner som Skibspræster, personelle Capellaner, men som ikke længere vare i præstelig Function, ja endogsaa affatte Præster foretoge saadanne Handlinger, saa at man ikke havde Noget at holde sig til. Der